

Muistomerkkiä ja laattaa koskevat toimintaperiaatteet

KUVA 05.06.2024 § 78
497/12.03.00/2024

Valmistelija

sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen, puh 0440 555 250,
kaavoitusarkkitehti Lotta Qvis, puh 040 555 0455 ja museointendentti
Ulrika Rosendahl, puh 040 587 4825

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (6.9.2023 § 106) on päättänyt, että Loviisan kaupunkia koskevat erilliset muistomerkkiperiaatteet laaditaan 31.7.2024 mennessä. Toimintaperiaatteiden tarve tuli esille Loviisan kaupungin taideohjelman käsittelyn myötä. Hyvinvointilautakunta (11.5.2021 § 62) on hyväksynyt Loviisan kaupungin ulkotilaan sijoitettavan julkisen taiteen periaatteet. Muistomerkkeihin ja muistolaattoihin ei sovelleta taideohjelman periaatteita.

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja, museointendentti sekä kaavoitusarkkitehti ehdottavat kansallisen kartoituksensa ja kaupungin keskuksilta saamiensa asiaa koskevien kannanottojen perusteella seuraavia periaatteita noudatettavaksi Loviisan kaupungissa:

Muistomerkin ja muistolaatan hankintaa koskevat toimintaperiaatteet

Käytännön toimenpiteet

Hakuvaihe

Loviisan kaupunki ei ota suunnittelematta ja spontaanisti vastaan muistomerkkiä tai -laattaa, vaan sitä edeltää niin sanotun yleisen suostumuksen hakeminen ja kokonaisvaltainen arviointi. Muistomerkin tai -laatan pitää olla kaupungille merkityksellinen ja kiinnostava myös pitkällä aikavälillä tarkasteltuna.

Muistomerkin tai -laatan hakijaa ohjeistetaan laatimaan kirjallinen tarkasti perusteltu anomus kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle saada lahjoittaa muistomerkki tai saada jokin muistomerkki Loviisan kaupungille. Anomuksessa on selvitettävä muun muassa muistomerkin/-laatan rahoitusta ja toteutustapaa. Tämä on tärkeää jo hakuvaiheessa, jos kaupungin on varattava muistomerkin/-laatan toteutusta varten määrärahaa. Asia on huomioitava seuraavan vuoden talousarviossa hyvissä ajoin.

Anomuksessa on selvitettävä myös muut seikat ja ehdot muistomerkin/muistolaatan elinkaaren osalta, kuten valaistus- ja huoltotarve. Erityisesti on varmistuttava, että teos on tehty julkisessa ulkotilassa kestävästä materiaalista.

Anomuksessa on mainittava seuraavaa:

- muistomerkin tai -laatan tarkoitus ja merkitys
- mitat, paino ja materiaali
- perustukset ja valaistustarve
- rahoitustahot ja budjetti
- muistomerkin tai -laatan tekijä ja tekijän ansioluettelo
- arvio tulevista jatkuvista kustannuksista.

Anomukseen tulee liittää luonnoskuvia tai -piirustuksia, josta ilmenee muistomerkin tai -laatan sekä perustusten ja istutusten visuaalinen ilme. Näiden sijoitus kaupunkitilaan tulee esittää konkreettisenä mallinnoksena/piirustuksena ja karttana.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pyytää anomuksen saatuaan asiasta lausuntoja eri tahoilta, muun muassa museointendentin koolle kutsumalta julkisen taiteen työryhmältä, rakennusvalvonta-, infrastruktuuri- ja kaavoituspalveluilta, aluevastuumuseolta sekä mahdollisesti Helsingin taidemuseolta (HAM).

Muistomerkkihankinnoissa on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta, jos kaupungin hallintoelimen jäsenet tai kaupungin työntekijät tai heidän perheenjäsenensä tai heihin läheisessä suhteessa olevat toimivat hakijoina muistomerkkihankkeessa tai ovat muistomerkin kohteina.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan myönteinen päätös käynnistää toteutusketjun. Päätöksen jakelun tulee sisältää ainakin seuraavat tahot: muistomerkin hakija, elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta, elinkeino- ja infrastruktuurikeskus ja kaupunginhallitus. Tämän jälkeen tulee laatia tarkempi sopimus ehtoineen asiaa hakeneen tahon kanssa. Tästä vastaa museointendentti.

Toteutusvaihe

- Kaupungin infrastruktuuripalvelut vastaa perustusten rakentamisesta ja muusta suunnittelusta sekä asennustyöstä ja mahdollisesta ympäristön kohentamisesta.
- Muistomerkin/-laatan hakija selvittää hankkeen luvanvaraisuuden. Kaupungin rakennusvalvonta käsittelee toimenpideluvat. Teoksen sijoitusluvan yleisille alueille myöntää infrastruktuuripäällikkö.
- Muistomerkin/-laatan hakija vastaa muistomerkin valmistuksesta ja toimittamisesta Loviisan kaupungille.
- Kaupungin kulttuuripalvelut järjestää yhdessä hakijan kanssa muistomerkin/-laatan paljastustilaisuuden.

Ylläpitovaihe

- Muistomerkki tai -laatta siirtyy kaupungin omistukseen valmistumisen jälkeen.
- Kaupungin infrastruktuuripalvelut/tilapalvelut ylläpitää muistomerkkiä/-laattaa.
- Kaupungilla on oikeus poistaa, siirtää ja muuten käsitellä muistomerkkiä/-laattaa taidehallinnon normien mukaisella tavalla.

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Ehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

a) hyväksyy edellä olevat muistomerkkiä ja muistolaattaa koskevat periaatteet 1.8.2024 alkaen noudattavaksi.

b) antaa asian tiedoksi muille kaupungin toimielimille.

Käsittely

Jäsen Li-Lo Söderholm ehdotti, että valmistelutekstin viimeisen kappaleen ensimmäisen lauseen sana ”mahdollinen” ennen ”Toteutusvaihe”-otsikkoa poistetaan. Hän ehdotti myös, että ”Toteutusvaihe”-otsikon toisen kohdan ensimmäisestä lauseesta poistetaan ”ja hakee tarvittavat luvat ja lausunnot”.

Varajäsen Reeta Rossi ehdotti, että valmistelutekstin ensimmäisen kappaleen viimeinen lause ”Muistomerkit ja muistolaatat eivät yleisen käsityksen mukaan ole taideteoksia” postetaan ja että sen tilalle lisätään lause ”Muistomerkkeihin ja muistolaattoihin ei sovelleta taideohjelman periaatteita.”

Sekä Li-Lo Söderholmin että Reeta Rossin ehdotuksia kannatettiin.

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

a) hyväksyi edellä olevat muistomerkkiä ja muistolaattaa koskevat periaatteet lautakunnan tekemine korjauksineen 1.8.2024 alkaen noudettavaksi.

b) päätti antaa asian tiedoksi muille kaupungin toimielimille.